

Rapport 2007:5 R

Granskning av grundutbildning
i medie- och kommunikations-
vetenskap vid Luleå tekniska
universitet

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

**Granskning av grundutbildning i medie- och kommunikationsvetenskap vid
Luleå tekniska universitet**

Utgiven av Högskoleverket 2007

Högskoleverkets rapportserie 2007:5 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, utvärderingsavdelningen, **Lisa Jämtsved Lundmark**

Formgivning: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Högskoleverkets vaktmästeri, Stockholm, februari 2007

Tryckt på miljömärkt papper

Innehåll

Sammanfattning	5
Högskoleverkets beslut	7
Granskningens syfte, omfattning och tillvägagångssätt	9
Bakgrund	9
Syfte	9
Tillvägagångssätt	10
Medie- och kommunikationsvetenskap vid Luleå tekniska universitet	11
Bakgrund	11
Bedömning	12
Åtgärder	15

Sammanfattning

Denna rapport redovisar resultatet av en granskning som gjorts av grundutbildningen i medie- och kommunikationsvetenskap vid Luleå tekniska universitet (LTU).

De utbildningsprogram i medie- och kommunikationsvetenskap som ges vid LTU har en tydligt praktisk prägel. Utbildningarna har många goda förutsättningar: goda ekonomiska förutsättningar, en studiemiljö som är av tekniskt och lokalmässigt mycket god kvalitet samt ett nära samarbete med branschen.

Bedömarens intryck är dock att de teoretiska och vetenskapliga delarna av utbildningen är alltför svaga och att studenterna inte ges tillräcklig utbildning inom huvudämnet medie- och kommunikationsvetenskap.

A- och B-nivå präglas av det praktiska medicarbetet. Kurserna på C- och D-nivå liknar i upplägg de teoretiska C- och D-kurser som ges i andra delar av landet. Eftersom studenterna inte ges tillräckliga teoretiska kunskaper på A- och B-nivå sänks nivån på C- och D-kurserna. Utbildningarna saknar alltså nödvändigt teoretiskt ämnesdjup och progressionen blir därmed oklar.

De flesta kursplaner är i dagsläget bristfälliga och ofullständiga. Kursplanerna måste vara så tydliga att studenterna vet vad de kan förvänta sig av en viss kurs, och det måste vara möjligt att utvärdera, följa upp och kvalitets-säkra målen.

I MKV finns tre adjunkter och en tillförordnad lektor. Situationen med endast en lektor är ohållbar. Utan en stabil grund i tillsvidareanställda lärare i ämnet går det inte att bedriva ämnesundervisning på sikt.

Någon pågående forskning i MKV finns i dagsläget inte vid LTU och det är svårt för lärarna att hålla sig à jour med pågående forskning och ny forskningslitteratur inom medie- och kommunikationsvetenskap. Forskningsanknytningen inom grundutbildningen är därmed svag.

På grundval av bedömarens rapport ifrågasätter Högskoleverket examensrätten i medie- och kommunikationsvetenskap vid Luleå tekniska universitet.

Högskoleverkets beslut

Rektor
Luleå tekniska universitet

Lisa Jämtsved Lundmark
BESLUT

2007-02-19
Reg.nr 31-4155-05

Granskning av medie- och kommunikationsvetenskap vid Luleå tekniska universitet

Högskoleverket finner anledning att ifrågasätta examensrätten för kandidat- och magisterexamen i medie- och kommunikationsvetenskap vid Luleå tekniska universitet. Högskoleverket konstaterar att tillräckliga förutsättningar för att bedriva grundutbildning i ämnet saknas och anmodar därför Luleå tekniska universitet att avhjälpa vissa brister inom ett års tid.

Högskoleverket anser

- att ämnets innehåll och progression i utbildningarna måste tydliggöras,
- att enhetliga och tydliga kursplaner måste upprättas,
- att lärarkåren måste förstärkas,
- att ämnets forskningsanknytning måste etableras.

I övrigt hänvisar Högskoleverket till bedömargruppens rapport och de åtgärder som bedömargruppen anser är nödvändiga. Bedömargruppens rapport har utgjort underlag för detta beslut.

Luleå tekniska universitet anmodas att senast den 1 februari 2008 inkomma till Högskoleverket med en redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits. Därefter kommer Högskoleverket att ta ställning till om det finns skäl att återkalla examensrätten.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av projektansvarig Lisa Jämtsved Lundmark i närvaro av kanslichef Lennart Ståhle och avdelningschef Clas-Uno Frykholm.

Sigbrit Franke

Lisa Jämtsved Lundmark

Kopia:
Utbildningsdepartementet
Ledamöter i bedömargruppen

Granskningens syfte, omfattning och tillvägagångssätt

Bakgrund

Högskoleverket arbetar sedan sex år med ett regeringsuppdrag som innebär att samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina ska utvärderas inom en sexårsperiod. När det gäller generella examina utvärderas utbildningen i huvudämnet, dvs. den utbildning som leder fram till kandidat- och magisterexamen. År 2000–2001 utvärderades ämnet medie- och kommunikationsvetenskap. Vid den tidpunkten hade Luleå tekniska universitet (LTU) inte inrättat medie- och kommunikationsvetenskap som huvudämne på kandidat- eller magisternivå och LTU ingick därmed inte i den utvärderingen.

Hösten 2005 gjorde fyra studenter som läste tredje året i medie- och kommunikationsvetenskap vid LTU en anmälan av sin utbildning till Högskoleverkets juridiska avdelning. Studenterna var mycket kritiska till innehållet och progressionen i huvudämnet medie- och kommunikationsvetenskap. Högskoleverkets juridiska avdelning inledde en utredning och LTU yttrade sig över studenternas anmälan (inkom 2005-11-29 och 2006-02-24), som studenterna i sin tur fick yttra sig över (inkom 2005-12-19 och 2006-03-22). Det visade sig att studenterna saknade grundläggande utbildning som motsvarade MKV A- respektive B-nivå. Den lokala progressionslinjen överensstämde inte med landets övriga MKV-utbildningar. Högskoleverket fann att detta var så allvarliga brister att en kvalitetsgranskning av ämnet medie- och kommunikationsvetenskap initierades.

Institutionen har sedan anmälan gjordes successivt omarbetat utbildnings- och kursplanerna. Bedömargruppen har i denna granskning tagit del av alla de utbildnings- och kursplaner som gällt för de olika årskullarna. De rekommendationer som bedömarna här ger rör dock de kurser som varit aktuella under granskningens gång, dvs. under år 2006. De studenter som gjorde en anmälan till Högskoleverkets juridiska avdelning hösten 2005 berörs alltså endast delvis av den granskning som nu har genomförts.

Syfte

Granskningen har samma syften som Högskoleverkets övriga ämnesutvärderingar nämligen:

- Att bidra till att utveckla kvaliteten i utbildningen.
- Att granska om utbildningen svarar mot mål och bestämmelser i högskolelagen och högskoleförordningen.
- Att ge information till bland annat studenter inför valet av utbildning.

Tillvägagångssätt

Den utvärderingsmodell som Höskoleverket använder för genomförandet baseras på analys av förutsättningar, process och resultat. Granskningen genomförs genom kollegial bedömning (peer review). Övergripande utgångspunkter för granskningen är högskolelagen, högskoleförordningen och högskolans egna mål.

LTU fick i juni 2006 besked om att en granskning av medie- och kommunikationsvetenskap skulle genomföras. Lärosätet ombads skicka in befintlig dokumentation (som bedömargruppen och Höskoleverket specificerat) samt statistiska uppgifter rörande utbildningen. Till detta material ombads lärosätet att skriva en sammanfattande analys av utbildningarnas styrkor och svagheter. Materialet inkom till Höskoleverket den 25 september 2006.

För granskningen tillsattes en bedömargrupp bestående av följande personer: professor Göran Bolin, Södertörns högskola, professor Robert Burnett, Karlstads universitet samt forskarstuderande Robert Kautsky, Stockholms universitet. Granskningens sekretariat har utgjorts av utredare Lisa Jämtsved Lundmark som också varit projektledare.

Bedömargruppen hade ett inledande och förberedande möte i mitten av oktober och genomförde platsbesöket i slutet av november. Platsbesöket omfattade en dag. Bedömargruppen sammanträffade då med institutions- och utbildningsledning, lärare, studenter och slutligen med fakultetsledning. Vid platsbesöket fick bedömargruppen också se de lokaler och den utrustning som finns tillgänglig för utbildningen vid lärosätet.

Medie- och kommunikationsvetenskap vid Luleå tekniska universitet

Bakgrund

Ämne medie- och kommunikationsvetenskap

Examina kandidatexamen, magisterexamen med ämnesdjup

Program inom vilket ämnet ges medie- och kommunikationsvetenskap, produktion 120/160 p
medie- och kommunikationsvetenskap, journalistik 120/160 p

Lärare i MKV vt 2006

	kvinnor	män
Antal heltidsekvivalenter	1	2
lektorer	0	1
adjunkter	1	1

Helårsstudenter (HÅS) och helårsprestationer (HÅP)

	HÅS 2004	HÅP 2004	HÅS 2005	HÅP 2005
1–20 poäng	15,0	15,1	26,8	18,2
21–40 poäng	11,8	10,5	12,4	10,0
41–60 poäng	4,5	2,5	14,0	7,0
61–80 poäng	0	0	0,5	0

Antal examensarbeten på C-nivå 2005 4

Antal examensarbeten på C-nivå 2006 6

Utbildningen

Utbildningarna i medie- och kommunikationsvetenskap (MKV) började ges vid Luleå tekniska universitet (LTU) år 2002. Tanken från början var att de två första åren skulle vara mer produktionsinriktade och att den vetenskapliga inriktningen skulle vara tydligare i år tre och fyra. Hösten 2004 gavs det tredje utbildningsåret, som skulle leda till en kandidatexamen, för första gången.

Medie- och kommunikationsvetenskap ges inom två olika program: medie- och kommunikationsvetenskap, produktion och medie- och kommunikationsvetenskap, journalistik. Från och med hösten 2007 kommer medie- och kommunikationsvetenskap även att vara huvudämne inom radioproduktionsutbildningen.

Organisation

LTU har två beslutsnivåer, rektor och prefekt. Fakultetsnämnderna, den filosofiska och den tekniska, har kvalitetsansvar och utgör stabsfunktion åt rektor. Institutionen för musik och medier, tillhörande den filosofiska fakulteten, utgör en av universitetets off-campusinstitutioner och finns i Piteå. Fakulteten fastställer utbildningsplaner. Utbildningsledaren fastställer kursplaner,

på delegation från prefekten. Institutionen har två avdelningar, musikhögskolan respektive avdelningen för medier och upplevelseproduktion. Medie- och kommunikationsvetenskap tillhör avdelningen för medier och upplevelseproduktion. Avdelningen leds av en avdelningschef som har ett operativt och ekonomiskt ansvar samt personalansvar. På avdelningarna finns också utbildningsledare vars övergripande uppgift är att ansvara för den strategiska utvecklingen av grundutbildningen. Utbildningsledaren är direkt underställd prefekten. För medie- och kommunikationsvetenskap finns en ämnesföreträdare, som ansvarar för den lokala ämnesdefinitionen, utbildningens forskningsanknytning och på sikt även forskningsuppbyggnad inom ämnet. Den nuvarande ämnesföreträdaren är en tillförordnad lektor vars förordnande går ut i mars 2007.

Ekonomi

Hösten 2000 fattade regeringen beslut om att starta en ny medieutbildning vid LTU. Utbildningen skulle fullt utbyggd ha 240 studenter inom tre inriktningar, journalistik, mediedesign och medieproduktion. För att finansiera utbildningarna tilldelades universitetet 55 platser som finansieras med medieprislappar. De övriga 185 platserna finansieras med prislappar inom områdena natur/teknik och hum/sam. Den genomsnittliga studentpengen för medie- och kommunikationsvetenskap är i dag 100 000–110 000 kronor per helårsstudent.

Bedömning

Utbildningen

De medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningsprogram som ges vid LTU drivs av en entusiastisk och engagerad lärarkår och de studenter bedömggruppen samtalande med vid platsbesöket var överlag nöjda med sin utbildning. Utbildningen har många goda förutsättningar dels tack vare de stora ekonomiska resurser som finns för varje student, dels för att studiemiljön tekniskt och lokalmässigt håller mycket god kvalitet. Genom utbildningens tydliga praktiska prägel finns det också goda förutsättningar till ett nära samarbete med branschen, och dessa möjligheter förvaltas väl såväl genom studenternas praktik som genom gästföreläsare från branschen på många kurser.

Bedömggruppens intryck är dock att de teoretiska och vetenskapliga delarna av utbildningen är alltför svaga och att studenterna inte ges tillräcklig utbildning inom huvudämnet medie- och kommunikationsvetenskap. Det finns flera orsaker till att bedömggruppen kommit fram till detta vilket utvecklas nedan. Orsakerna gäller ämnets innehåll och progression, kursplanernas utformning och enhetlighet, rutiner för kvalitetssäkring, lärarkårens sammansättning samt ämnets forskningsanknytning.

Utbildningens innehåll och uppläggning

I lärarkåren finns det många goda idéer kring utbildningsprogrammets uppläggning men ämnet medie- och kommunikationsvetenskap lyfts inte fram trots att det är huvudämne. Det råder oklarheter om utbildningarnas inriktning och det finns brister i sambandet mellan kursprofil och ämnesidentitet. Bedömargruppen menar att den medie- och kommunikationsvetenskapliga ämnesbasen är alltför svagt utvecklad.

A- och B-nivå präglas av det praktiska mediearbetet. Studenterna lär sig hantera kameror, planera sändningar och skriva texter. På grundnivå ges en introduktionskurs i MKV för att introducera det teoretiska fältet, men utbildningen är genomgående praktisk och integrationen mellan teori och praktik är bristfällig. Kurserna på C- och D-nivå liknar i upplägg de teoretiska C- och D-kurser som ges i andra delar av landet. Eftersom studenterna inte ges tillräckliga teoretiska kunskaper på A- och B-nivå sänks nivån på C- och D-kurserna. Bedömargruppen misstänker att studenterna troligen skulle få problem om de valde att byta studieort under utbildningstiden eftersom utbildningarna saknar nödvändigt teoretiskt ämnesdjup och progressionen därmed blir oklar.

Hitintills har det producerats ett tiotal C-uppsatser i MKV vid institutionen. Inga D-uppsatser har lagts fram. Studenterna väljer uppsatsämne fritt i samråd med läraren. Spridningen på uppsatsämnena är dock liten. Bedömargruppen noterar det starka fokus på diskursanalys som metod som finns i nästan samtliga de uppsatser som lagts fram, vilket förklaras av ett motsvarande fokus i kurslitteraturen. Med tanke på den profil kring medieproduktion som man önskar utmejsla vore det dock bra att införa metoder, bättre lämpade för produktionsanalys, som inte enbart inriktar sig mot mediernas texter.

Bedömargruppen grundar sina ställningstaganden ovan bl.a. på den information som finns i utbildnings- och kursplanerna. De flesta kursplaner är i dagsläget bristfälliga och ofullständiga. Det måste vara av högsta prioritet att se till att kursplaner ges en enhetlig utformning, med tydliga mål- och syftesbeskrivningar (lärandemål). Kursplanerna måste vara så tydliga att studenterna vet vad de kan förvänta sig av en viss kurs, och det måste vara möjligt att utvärdera, följa upp och kvalitetssäkra målen. Den information som finns i kataloger och på universitetets hemsida måste också harmonieras med innehållet i utbildnings- och kursplaner så att det inte ges motstridig eller missvisande information till blivande studenter, vilket för närvarande är fallet. Här behöver t.ex. rubricering av kursbeteckningar ses över. Vissa kurser som idag betecknas som MKV-kurser ligger också uppenbart utanför ämnets gränser.

En annan översyn som behöver göras är kurslitteraturen och man bör ingående diskutera vilken nivå olika kursböcker ska föras till. Nu finns typiska introduktionsböcker i ämnet på C-nivå. Bedömargruppen noterar att en del litteratur är föråldrad (och därmed innehåller felaktiga sakuppgifter), och att viss litteratur kommit i betydligt senare upplagor än vad som anges. I samband med en sådan översyn bör en inventering av bibliotekets kurslitteratur och referenslitteratur göras.

MKV ges som huvudämne inom två program och man planerar att starta ett tredje hösten 2007. Eftersom man vid LTU uppenbarligen har ett stort arbete framför sig med att utveckla MKV-utbildningarna vill bedömargruppen rekommendera att institutionen koncentrerar sitt utvecklingsarbete på de utbildningsprogram som redan finns.

Studerandemiljö och studentinflytande

LTU rekryterar studenter till sina MKV-utbildningar från hela landet. Studenterna är engagerade och motiverade och de studenter bedömargruppen träffat är överlag nöjda med sin utbildning. Tillgången till teknisk utrustning och lärarnas handledning mycket god. I och med att studenterna har fri tillgång till alla lokaler och utrustning även på fritiden, och arbetar mycket tillsammans i små grupper, verkar de studera i en kreativ och stimulerande miljö. MKV vid LTU har inte utformat någon formell kanal för studentmedverkan, men de informella kontakterna fungerar enligt studenterna själva förhållandevis bra.

För kursvärderingar finns förvisso universitetsgemensamma rutiner upprättade, men dessa förefaller fungera dåligt i praktiken. Därmed blir inte återkopplingen på kursvärderingsresultat säkrad. Bedömargruppen noterar att lärarna ofta finns tillgängliga för att hjälpa och stödja studenterna. Arbetet med kvalitetssäkring bör dock formaliseras. Bedömargruppen vill varna för ett alltför nära och icke-formellt sätt att sköta kvalitetssäkringen. Mycket feedback sker genom de dagliga studentkontakterna. Detta kan leda till kursändringar som inte är tillräckligt genomtänkta, och till ett alltför stort tillmötesgående av studentönskemål som kan missgynna övergripande utbildningsmål.

Personal, forskning och forskningsanknytning

Flera adjunkter som undervisar på programmen har praktisk bakgrund som exempelvis journalister och producenter, och är därmed adjunkter i t.ex. TV-produktion. I MKV finns tre adjunkter (motsvarande två heltidsekvivalenter) och en tillförordnad lektor. Situationen med endast en lektor vars förordnande går ut i mars 2007 är ohållbar. Under våren 2006 har både den tillförordnade lektorn och en adjunkt varit examinatorer på C-uppsatserna. I kursplanen för examensarbete på D-nivå anges en adjunkt som examinator. Samma person är också examinator på medieteori och metod C och D (som omfattar vardera 10 poäng). Bedömargruppen anser att det är högst olämpligt att ha icke-disputerade lärare som examinatorer på C- och D-nivåerna.

Utan en stabil grund i tillsvidareanställda lärare i ämnet går det inte att bedriva ämnesundervisning på sikt, och en första prioritering måste enligt bedömarna vara att konsolidera lärarkåren med åtminstone två disputerade tillsvidareanställda lärare i MKV.

Någon pågående forskning i MKV finns i dagsläget inte vid LTU vilket gör det svårt för lärarna att hålla sig à jour med pågående forskning och ny forskningslitteratur inom medie- och kommunikationsvetenskap. Forsknings-

anknytningen inom utbildningen är därmed svag. En fungerande forskarmiljö och disputerade lärare är en förutsättning för att kunna bedriva undervisning på kandidat- och magisternivå.

Redan 2005 försökte institutionen rekrytera en professor på tre år men då fanns inga behöriga sökande till tjänsten. Den filosofiska fakulteten har nu beslutat att ge basanslag för en fast professur. Institutionen har ambitionen att under 2007 tillsätta en professor med två doktorander knutna till sig. Tanken är att professorn ska vara ämnesföreträdare och driva huvudämnets utveckling. Professorn och doktoranderna ska därigenom på sikt befrukta grundutbildningen så att den utvecklas och får en starkare forskningsanknytning.

Vid institutionen pågår alltså ett arbete med att bygga upp en sådan miljö som bedömargruppen efterfrågar. För att starta en fungerande forskarutbildning krävs dock en stark ämnesbas i grundutbildningen, seniora forskare och forskningsaktivitet baserad på bl.a. externa medel samt tillfredsställande genomströmning på D-kursen. Allt detta saknas nu vid MKV vid LTU. Man saknar även direkta samarbeten med andra MKV-institutioner i landet. Sådan samverkan måste etableras för att få tillgång till vitala forskningsmiljöer.

Åtgärder

Mot bakgrund av ovanstående ser bedömargruppen följande åtgärder som nödvändiga:

- Ett tydliggörande av MKV-ämnets innehåll och progression i utbildningarna.
- Upprättande av enhetliga och tydliga kursplaner.
- Säkerställande av rutiner för kvalitetssäkring.
- Förstärkning av lärarkåren med tillsvidareanställda lektorer.
- Att ämnets forskningsanknytning måste etableras.

